

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศคือการบ่มเพาะทรัพยากรมนุษย์ให้เจริญด้วยปัญญา ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับการศึกษาที่ทรงพระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2524 “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคลสังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้านสังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ โดยตลอด” เมื่อคนในประเทศได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพแล้วย่อมก่อให้เกิดความก้าวหน้าของประเทศ โดยปัจจุบันประเทศไทยได้มียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2561-2580 เพื่อเป็นการวางเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนไว้ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศ เพื่อให้ทุกคนเป็นคนดี คนเก่ง มีวินัยและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้บนพื้นฐานการมีความสุข เศรษฐกิจมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบ ต่อสังคม มีความสามารถในการสื่อสาร และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562 : 9) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เป็นการวางรากฐานของประเทศให้เกิดความมั่นคง การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการศึกษาสามารถพัฒนาความคิด สร้างความรู้ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างประสบการณ์ คุณธรรม จริยธรรม และต่อยอดไปใช้ในการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศชาติได้

ปัจจุบันยังคงพบว่าการศึกษาของประเทศไทยยังประสบกับปัญหาหลายประการและจากการศึกษารายงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ออนไลน์ : 2566) พบว่า สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีความรุนแรงขึ้น สาเหตุมาจากค่าครองชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร เด็กและเยาวชนจากครัวเรือนได้รับผลกระทบหนักที่สุด ซึ่งในปัจจุบันยังพบว่าเด็กนักเรียนยากจนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 29.9 หรือคิดเป็นจำนวนนักเรียนมากถึง 2.1 ล้านคน จากนักเรียนทั้งหมด และมีเด็กนักเรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษามากถึง 4.3 แสนคน โดยในช่วงหลังโควิดที่ผ่านมา มีการรายงานให้เห็นว่า นักเรียนยากจนพิเศษที่เสี่ยงหลุดออกจากระบบทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นถึง 300,000 ราย โดยโอกาสในการเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของเด็กนักเรียนยากจนคิดเป็นเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแตกต่างจากนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางมากถึง 20 เท่า ส่งผลให้สังคมไทยประสบปัญหา เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การขาดแรงงานฝีมือ คุณภาพเนื่องจากสถานศึกษาไม่มีการหลักสูตรการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจเนื่องจากตลาดแรงงานไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาธุรกิจ และเศรษฐกิจภายในประเทศได้ ก่อให้เกิดปัญหาสังคม และอาชญากรรม เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการศึกษาเพราะขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้เรียนออกจากระบบการศึกษา ขาดความรู้และทักษะที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพจึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมขึ้น คุณภาพการศึกษาจึงเป็นโจทย์สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรหลักในการพัฒนาประเทศให้เกิดความก้าวหน้า ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในการนำพาองค์กรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองนโยบายการศึกษาและแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแนวทางการพัฒนาประเทศได้

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำที่ดีสามารถใช้ศักยภาพของตนเองเพื่อการพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ มีคุณภาพ สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จนเป็นการสร้างอิทธิพลต่อการทำงานในองค์กร ซึ่งจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อผนวกความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคล เป้าหมาย ดังที่ (ครรชิต มัลย์วงศ์, ออนไลน์ : มปป) ได้นำเสนอว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เพราะการศึกษาของเยาวชนจะทำให้ประเทศเจริญรุ่งเรือง หรือจะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา หากได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติจะทำให้เกิดความรุ่งเรืองได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดีสามารถใช้ศักยภาพของตน พัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ มีคุณภาพ สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังที่ จินดารัตน์ แยมวงษ์ (2560 : 35) ได้เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ

จะแสดงออกให้เห็นถึงคุณลักษณะ กระบวนการทำงานงาน ความรู้ความสามารถเพื่อนำครูให้ปฏิบัติตามทำงานร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจสามารถปฏิบัติงานเพื่อมุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ได้สำเร็จให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้การทำงานล้วนต้องอาศัยการร่วมมือร่วมมือของคนในองค์กรไม่เว้นแม้แต่องค์กรการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำเพื่อรวบรวมความรู้ สร้างความเชื่อ ความไว้วางใจ และกำลังความรู้ ความคิดและทักษะต่าง ๆ ของคนในองค์กร ให้สามารถทำงาน แก้ไขปรับปรุง พัฒนางานให้ประสบความสำเร็จด้วยวิธีที่สร้างสรรค์และวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ความสามารถของผู้นำ ทั้งความรู้ เชาวน์ปัญญา บุคลิกภาพ พฤติกรรมทางสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ ริเริ่มพัฒนา มีความคล่องแคล่ว และมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ คือ การสร้างทีมงาน การฟัง การตัดสินใจอย่างมีอิสระ และความรู้ในการธำรงรักษาบุคลากร เปิดโอกาสให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาด้วยการคิดหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้สถานศึกษาเกิดพลังงานในการดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีวิสัยทัศน์และมีเป้าประสงค์ร่วมกัน สามารถนำพาสถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับบัณฑิตยสภา (2558 : 295-298)

ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนซึ่งเป็นผลสะท้อนของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่เน้นการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาและสังคม เป็นการวางแผนการดำเนินการ และการประเมินผลเป็นกระบวนการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีเทคนิควิธีการ หรือแนวทางในการดำเนินการที่กำหนดขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาที่ได้ตั้งไว้ (วิโรจน์ ไชยภักดี, 2562 : 15) นอกจากนี้การพัฒนาและการปรับปรุงในการบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร และการปรับปรุงกระบวนการเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำอย่างเต็มที่ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องอาศัยการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผลที่เป็นระบบและมีความเป็นระเบียบ อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนาและการปรับปรุงในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองนโยบายและจุดเน้นของ

กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย การยกระดับคุณภาพการศึกษา การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา ทุกช่วงวัย การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การส่งเสริม สนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร การพัฒนาระบบราชการและการบริการ ภาครัฐยุคดิจิทัลและการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

การศึกษาของจังหวัดจันทบุรี ตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ.2566-2570 (2566 : 33-34, 43-44) พบปัญหาทางด้านการศึกษหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านโอกาสทางการศึกษา พบนักเรียนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 11.68 ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย ของผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดจันทบุรี เพื่อทดสอบการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 57.14 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศ และเมื่อศึกษาข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2564-2566 พบคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา มีโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลง ส่งผลให้จำนวน สถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนสถานศึกษา ทำให้ การบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐเป็นไปอย่างไม่คุ้มค่า รวมถึงครูของสถานศึกษาอาชีพศึกษา ขาดแคลน ปัญหาทางด้านการศึกษาของจังหวัดจันทบุรีเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลาย ภาคส่วนเพื่อร่วมกันวางแผนและกำหนดแนวทางในการแก้ไข เพื่อเพิ่มคุณภาพของเยาวชนในจังหวัด จันทบุรี คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี จึงได้เล็งเห็นโอกาสในการพัฒนาโดยการ เข้าร่วมเป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จากข้อมูลการประชุมครั้งที่ 1/2566 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566 คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมมีมติให้สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำนวน 46 แห่ง เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดจันทบุรี

จากความเป็นมาและความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและ การบริหารงานวิชาการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น งานวิจัยเรื่องนี้จะทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา จังหวัดจันทบุรี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี รวมถึงเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการสร้างโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพทางการศึกษาที่สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2567 ครู จำนวน 2,114 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี, ออนไลน์. 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ; (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 42-43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสถานศึกษาเป็นชั้นของการแบ่ง

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านวิสัยทัศน์
- 1.2 ด้านความยืดหยุ่นในการปรับตัว
- 1.3 ด้านความคิดสร้างสรรค์
- 1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม
- 1.5 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล
2. ตัวแปรเกณฑ์ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย
 - 2.1 ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน
 - 2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.4 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 2.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้น
จิตใจ ตอบสนองความต้องการด้านความคิดของคนในสถานศึกษา ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา
ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความรู้ เชี่ยวชาญ บุคลิกภาพพฤติกรรมที่
สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความคิดสร้างสรรค์ หาแนวทางใหม่ ๆ ในการดำเนินงาน มีความคิด
สร้างสรรค์ในการทำงาน โดยยึดถือความถูกต้อง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง มีความยืดหยุ่น
สร้างทีมงาน อารมณ์ขัน บุคลิกภาพ มีไหวพริบในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยความคิดสร้างสรรค์
ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม
การศึกษา จังหวัดจันทบุรี ที่มีความสามารถที่แสดงออกในการมองเห็นภาพในอนาคตของสถานศึกษา
ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ใช้เป็นทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานให้
บรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาด้วยการวิเคราะห์นโยบาย วางแผนงาน กำหนดแนวทางใน
การดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง
แนวทางการดำเนินงาน เพื่อเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและ
บุคลากร กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้
หาแนวทางและวิธีการที่หลากหลายตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อประสิทธิภาพของงานมากยิ่งขึ้น

2. ด้านความยืดหยุ่นในการปรับตัว หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความยืดหยุ่นในการบริหารสถานศึกษาตามสถานการณ์ มีความคล่องตัว มีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานที่เหมาะสม สามารถตอบสนองและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ดี ด้วยกลวิธีที่หลากหลาย

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีความสามารถในการคิดริเริ่ม แสวงหาสิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศแห่งการคิดริเริ่ม มีการกระตุ้นครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้กล้าคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มีการคิดบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ก่อนการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในการทำงานอย่างมีเหตุและผล

4. ด้านการทำงานเป็นทีม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน มีการเสริมสร้างแรงบันดาลใจ แรงจูงใจในการทำงาน กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน แบ่งปันประสบการณ์ พร้อมรับฟังความคิดเห็นจากทุกคนในทีม ส่งเสริมให้ทุกคนเกิดความรู้สึกร่วมกันในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยความสามัคคี ไว้วางใจ เชื่อใจกัน สร้างความสำนึกร่วมกันในการรับผิดชอบแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

5. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี เอาใจใส่ครูและบุคลากร เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงความต้องการ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทำให้ครูและบุคลากรรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสำคัญ เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ ความสามารถโดยการมอบหมายงานที่เหมาะสมตามความถนัด เปิดโอกาสในการทำงานที่ท้าทายความสามารถ มีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มุ่งส่งเสริมในการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีเท่าทันโลก

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อให้การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานการศึกษา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญงานวิชาการและเข้าใจขอบเขตการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การวัดผล ประเมินผลการเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่อง พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีความสามารถในการส่งเสริมครูให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยรูปแบบวิธีการ ที่หลากหลายตามสภาพจริง เช่น การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม การทดสอบฯ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลการเรียน แนะนำวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน มีการจัดทำหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติร่วมกัน มีการสร้างระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนเพื่อช่วยให้มีฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกในด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดผล ประเมินผลการเรียนที่เพียงพอ มีการติดตามและตรวจสอบ การวัดผล ประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาเทคนิคการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีความสามารถในการสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียน การสอน การกระตุ้นให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นครูให้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกิจกรรมและลงมือปฏิบัติ มีการจัดการเรียน การสอนที่เน้นให้เกิดทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีการจัดการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน กระตุ้นให้ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม จัดบรรยากาศที่เอื้อการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่อง พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์ ความต้องการของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และชุมชน กำหนด จุดมุ่งหมาย สร้างและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและ ชุมชน จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรที่ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผน ออกแบบการเรียนการสอน การใช้หลักสูตร มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาและรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

4. การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี สนับสนุนให้มีการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษา สร้างความ ตระหนัก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศกับครู มีการจัดทำเครื่องมือนิเทศที่หลากหลาย มีการกำหนดปฏิทินการนิเทศและดำเนินการตามแผน มีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง สร้างวัฒนธรรม

การนิเทศภายในสถานศึกษาแบบกัลยาณมิตร มีการนำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับระบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นไปตามกรอบเป้าหมายการจัดการศึกษา

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรีมีความสามารถในการสำรวจ วิเคราะห์ ปัญหาการจัดการศึกษา นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กระตุ้นครูผลิตสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการให้คำแนะนำในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาสื่อมาให้ความรู้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ใช้ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเผยแพร่สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

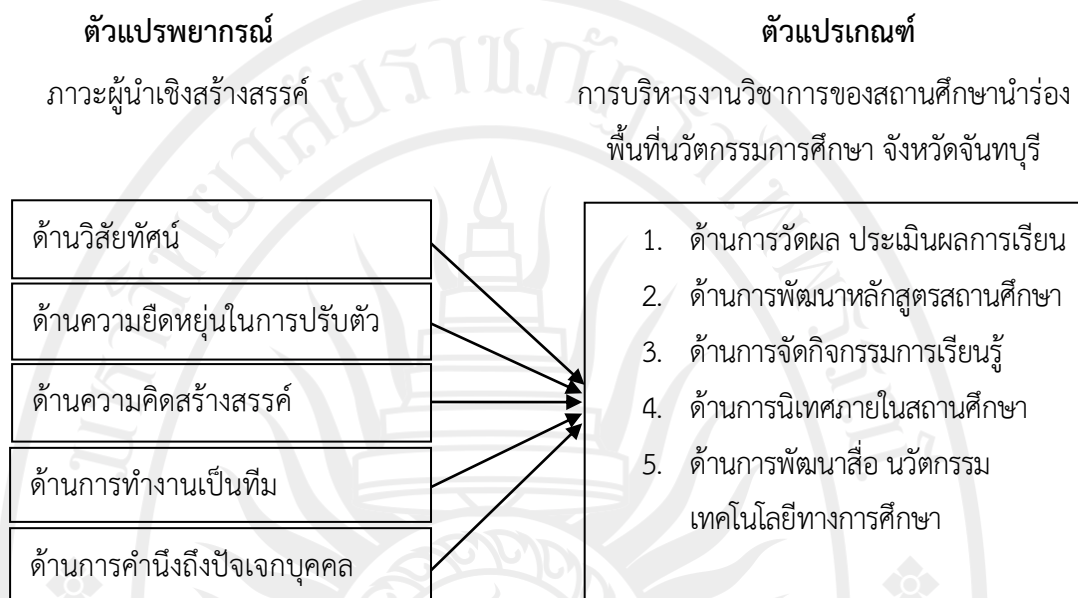
ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ได้รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือของเอกชน ที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอนุมัติให้เป็นสถานศึกษานำร่อง จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี
2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี